

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om bortfald af hartkorn og matrikelskyld.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 133) findes i tidenden sp. 3665).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1-7 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om saltvandsfiskeri.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 130) findes i tidenden sp. 3583).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om Danmarks tiltrædelse af ændringer i og tilføjelser til Den internationale Valutafondoverenskomst af 22. juli 1944.

(Lovforslaget (nr. 176) findes i tillæg A. sp. 3523, fremsættelsen i tidenden sp. 3316).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ivar Nørgaard: De sidste års valutakriser har til fulde understreget, at det nuværende internationale betalingssystem i høj grad trænger til at blive forbedret. Det har der så været arbejdet med igennem flere år, først i gruppen af ti lande og siden i Den internationale Valutafond, og det lykkedes endelig på mødet i Den internationale Valutafond i Rio de Janeiro, hvor jeg selv havde den glæde at være til stede, at nå frem til en begyndende nyordning på dette felt, nemlig ved etableringen af de nye specielle trækingsrettigheder.

Hvis man søger at vurdere disse trækingsrettigheder efter de beløb, de enkelte lande kan disponere over i forhold til den samlede internationale likviditet, ja, så vil man jo ikke blive overvældende imponeret; der er kun tale om en ganske lille tilvækst. Men hvis man ser på det, det kan udvikle sig til, og ser på selve det nye princip, der her er lagt frem, nemlig at man kan få en trækingsret uden at have indskudt midler i forvejen, er der faktisk tale om en ret revolutionerende nydannelse, nemlig et internationalt betalingsmiddel, der hverken bygger på guld eller dollar. Det er et vældigt fremskridt, som vort land også vil kunne nyde fordele af.

Derfor kan vi fra socialdemokratiets side også fuldt ud tilslutte os, at Danmark tiltræder ændringerne og navnlig tilføjelserne i Den internationale Valutafondoverenskomst, og at vi bemyndiger finansministeren til at drage nytte af disse ting — ganske vist ikke selv, men via Nationalbanken — i de kommende år. Der er nemlig også foreslået den nydannelse, at det nu netop er Nationalbanken og udelukkende den, der skal administrere disse forhold, og det kan jeg kun fuldt tilslutte mig. Jeg synes, det både er en forenkling og en rimelig ordning, idet der nu bliver tale om, at et de factoforhold også bliver et de jure-forhold. Det er jo reelt Nationalbanken, der har ordnet disse ting, og det har været nationalbankdirektøren, der har været „governor“ på fondsmøderne i Den internationale Valutafond.

Der er foreslået en yderligere nydannelse, nemlig at man nu opgør Nationalbankens og dermed Danmarks valutasituation på en

[Ivar Nørgaard.]

anden måde, idet man dels opgør guldet efter en nyere, rigtigere kurs, dels tager de trækingsrettigheder med, som man har i Den internationale Valutafond og får ved disse nye, specielle trækingsrettigheder. Herved får vi et sandere billede af vor valutasituation, og vi vil få mulighed for i fremtiden lettere at kunne sammenligne vor egen situation med andre landes, bl. a. Norges og Sveriges, som opgøres på samme måde. Det anser jeg også for et fremskridt.

På socialdemokratiets vegne kan jeg derfor fuldt ud tilslutte mig lovforslaget og anbefale det til hurtigt vedtagelse.

Jørgen Jensen: Inden for mindre end halvandet år har verden oplevet tre internationale valutariske rystelser, og man kan på ingen måde være sikker på, at stabiliteten i de store valutaer såsom dollaren, pundet, francen og D-marken endnu er særlig grundigt funderet. De såkaldte vismænd, vi har herhjemme, har helt aktuelt udtalt sig herom; man kan læse det i aviserne her til morgen.

En i hvert fald væsentlig årsag til denne flydende situation på valutamarkedene er det forhold, at den internationale valutalikviditet ikke stiger nær så stærkt, som verdenshandelen og den økonomiske aktivitet i almindelighed stiger. Det gælder både for guldets vedkommende og for de dollars, der står til rådighed for valutamarkedene. Heller ikke den automatiske trækingsret, som er funderet i Valutafonden, der jo er 20 år gammel, kan følge med i dette stigende likviditetsbehov.

Derfor synes jeg, at vi må hilse med tilfredshed, at man internationalt, efter meget grundige drøftelser både i Valutafonden og andre steder, er nået til enighed om at forøge den internationale valutalikviditet ved at etablere det foreslåede nye system med særlige trækingsrettigheder inden for Valutafondens rammer, men altså som et supplement til de tidligere automatiske trækingsrettigheder. Sådanne særlige trækingsrettigheder kan efter mit og mange andres skøn bidrage til, at vi i fremtiden undgår disse ubehagelige valutakriser. Naturligvis kan vi ikke være sikre derpå, men enhver væsentlig forøgelse af den internationale likviditet vil virke sta-

biliserende, og her er der jo tale om meget store beløb; de særlige trækingsrettigheder kan måske komme op på 1 à 2 milliarder dollars om året.

Danmarks økonomi er som bekendt overordentlig stærkt orienteret mod udlandet — vor eksport udgør ca. en tredjedel af landets nationalprodukt — og derfor vil enhver alvorlig uro på de internationale valutamarkeder skade vor betalingsbalance; vi er altså omvendt dybt interesseret i en rolig international udvikling i disse forhold. Hertil kommer, hvad hr. Ivar Nørgaard også antydede til sidst, at de danske valuta-reserver vil blive påvirket i positiv retning, hvis og når Danmark selv får tildelt sin part i disse særlige trækingsrettigheder. Også det er en stor fordel.

Jeg skal ikke komme ind på de andre foreslåede regler, men kan på mit partis vegne give fuld tilslutning til både det almindelige sigte og de specielle ting, der er foreslået i lovforslaget, og tilsige en hurtig og velvillig behandling.

Per Federspiel: Dette lovforslag betegner et af de små skridt henimod en løsning af de spørgsmål, som de to foregående ordførere har gjort opmærksom på: den svigtende likviditet i forhold til varehandelens vækst og den større fleksibilitet i omsætningen mellem de større handelslande. Der er imidlertid et spørgsmål, som ikke løses ad denne vej, men som der gøres alvorlige bestræbelser for at løse, og hvis løsning i hvert fald ikke vil blive vanskeliggjort ved gennemførelsen af nye bestemmelser om specielle trækingsrettigheder. Det er den usikkerhed, der hersker omkring de såkaldte reservevalutaer, den stadige risiko for udtræk fra de større pengemarkeder med hele den krisesituation, som dette afføder. Det ville være interessant engang at få opgjort, hvor meget dette har kostet det danske erhvervsliv i form af dækning af valutarisikoen. Jeg vil tro, det ikke er ganske ubetydelige beløb, det drejer sig om — penge, der i virkeligheden er givet ganske overflødig ud som præmie for en forsikring, som ikke burde være nødvendig, hvis vi kunne opretholde stabile valutaforhold.

Ud fra dette synspunkt ser vi med stor glæde dette skridt frem og anbefaler, at finansministeren får den fornødne bemyn-

[Per Federspiel.]

digelse til at tiltræde ændringerne i Valutafondoverenskomsten og udnytte de trækingsrettigheder, der allerede har været omtalt. Vi ser det også som en praktisk og nyttig foranstaltning, at hele valutamellemværendet med Den internationale Valutafond nu føres i Nationalbanken, således at Nationalbankens regnskab giver et i hvert fald nogenlunde sandfærdigt billede af valutastillingen.

Der er uhyre mange enkeltheder i dette lovforslag, som det ikke vil tjene noget formål at komme ind på; det er ting, som vi alligevel ikke kan ændre her i landet. Men med disse bemærkninger kan jeg anbefale lovforslaget til hurtig gennemførelse.

Amtoft: Da det radikale venstres ordfører i denne sag, hr. Helge von Rosen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne anbefale denne bemyndigelse til finansministeren til at tiltræde de ændrede og udvidede regler for Valutafondoverenskomsten.

De specielle trækingsrettigheder er det mest interessante. Det er en nyskabelse, som over en årrække vil føre til en vis forøgelse af vore valutareserver, og som vil give et almindeligt og stærkt tiltrængt tilskud til den internationale likviditet. For Danmark, hvis samhandel med udlandet er så relativt stor, er ethvert skridt i denne retning vigtigt, bl. a. til begrænsning af de økonomiske stramninger i udlandet, som ofte følger betalingsbalancelokriser.

Sigsgaard: I bemærkningerne siges det, at der under forhandlingerne — og det var ganske besværlige forhandlinger, forstår man, der ledte frem til den overenskomst, der her er tale om — var ret store uoverensstemmelser mellem forskellige lande og grupper af lande. Det nævnes også i bemærkningerne, at udviklingslandene var fortalere for en meget liberal ordning, men at den aftale, som blev indgået, snarere imødekom fællesmarkedslandene; måske kan det

siges at være en slags kompromisordning, og fællesmarkedslandene indtog altså en mellemstilling og fik deres ønsker imødekommet i høj grad.

Vi er ikke umiddelbart tilhængere af den styrkede stilling, som fællesmarkedet nu får, idet bestemmelsen om de 85 pct.s flertal jo giver fællesmarkedet en vetoret. Det betyder bl. a., sådan som jeg forstår det, en større indflydelse på kvotafastsættelsen, og når man kender fællesmarkedets i mange henseender u-landsfjendtlige politik og sammenholder dette med, at der i ret høj grad har været lagt politiske synspunkter til grund for Valutafondens virke — synspunkter, der passede i industrilandenes kram, fordi de er stærkere også i denne forbindelse, men som altså ikke passede til udviklingslandenes formål — må vi på den baggrund tage forbehold over for lovforslaget, selv om vi naturligvis erkender, at det for Danmark er nyttigt, at vi får del i de særlige trækingsrettigheder, som er, man kan sige hovedpunktet i forslaget.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for den venlige tilslutning, der er givet til forslaget i dag. Jeg har ligesom hr. Ivar Nørgaard, der jo har været med i forhandlingerne om starten af dette nye system, et spinkelt håb om, at det vil bringe os frem til en bedre international likviditet og skabe os den virkelige reservevaluta for fremtiden, der skulle medføre, at vi var uafhængige af det ene eller det andet store pengelands økonomiske politik, skabe en friere samhandel i verden. Jeg er enig med hr. Ivar Nørgaard i, at det er en beskeden begyndelse, men al begyndelse er jo beskeden, og lad os håbe, der kan komme noget ud af det træ, der plantes her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Lovforslaget (nr. 177) findes i tillæg A. sp. 3501, fremsættelsen i tidenden sp. 3322).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lysholt Hansen: Der er kun gået knap et år, siden vi behandlede et tilsvarende lovforslag fra finansministeren om bemyndigelse til at optage udenlandske lån for 500 mill. kr. Når man sammenligner ministerens bemærkninger, såvel i de to fremsættelses-taler som i bemærkningerne til sidste års og indeværende års lovforslag, finder man, at de til forveksling ligner hinanden. Begrundelserne for lovforslaget i år svarer ganske nøje til sidste års begrundelser, og ordene er også de samme, med ganske enkelte undtagelser.

De ord, der er udeladt i bemærkningerne, er imidlertid så væsentlige, at de efter min opfattelse burde have givet ministeren anledning til at forklare tinget, hvorfor de oplysninger, der blev givet sidste år, har vist sig ikke at holde stik.

Ministeren oplyste sidste år i bemærkningerne til lovforslaget, at regeringen regnede med, at den ramme for optagelse af udenlandske lån, der da blev givet på 500 mill. kr., påregnedes at ville dække behovet for de kommende 3-5 år. Det er dog en helt afgørende ændring, når man mindre end et år efter kan konstatere, at rammen nu ønskes udvidet med yderligere 500 mill. kr. Dertil kommer så, at ministeren i år, vel klog af skade, undlader at sige noget om, hvor længe den nye ramme tænkes at skulle holde.

Når ministeren ikke selv har fundet anledning til at sige noget om årsagerne til denne udvikling, så må vi jo selv gøre os vore overvejelser, og min konklusion er, at regeringen allerede nu har måttet erkende, at et af de væsentligste mål for dens økonomiske politik, som den satte sig ved sin

tiltræden, ikke har kunnet nås, nemlig at opnå en reel forbedring af betalingsbalancen med udlandet.

Vi har netop fået oplyst, at den forbedring af handelsbalancen, som regeringen havde regnet med at nå i 1968, i stedet blev til en forøgelse af underskuddet i forhold til 1967. Jeg har nok set, at økonomiministeren har søgt at bortforklare dette forhold med nogle udtalelser om, at importen har været særlig stor i december måned, men her hjælper sådan nogle forklaringer ikke. Jeg regner med, at der har været behov for de varer, erhvervene har købt hjem, og derfor er og bliver handelsunderskuddet og forøgelsen af det en realitet, og det er en realitet, som vil sætte sine spor også på betalingsbalancen.

Med hensyn til betalingsbalancen har regeringen og dens fortalere været meget begejstrede i deres omtale af det resultat, man har nået ved at få betalingsbalanceunderskuddet i 1968 nedbragt med knap 1/2 milliard kr. Her var virkelig et resultat af regeringens økonomiske politik, som det bliver fremhævet både tidlig og silde. Ja men er der nu nået et sådant resultat? Når man læser bemærkningerne til dette lovforslag igennem, konstaterer man nemlig, at den offentlige låntagning i udlandet i 1968 er steget med knap 1/2 milliard kr. i forhold til 1967, dvs. at hele forbedringen i betalingsbalancen er dækket ind ved forøget optagelse af udenlandske lån, hvorfor den altså ikke er et resultat af regeringens økonomiske politik med besparelser og øgede skatter og øget arbejdsløshed. Det er tværtimod ubehageligheder, som befolkningen har måttet døje ved siden af, uden at de tilsigtede mål: forbedring af handelsbalance og betalingsbalance, er blevet følgen.

Er det ikke sådan, at staten ønsker at åbne vej for optagelse af yderligere udenlandske lån for fortsat i 1969 at kunne finansiere det løbende betalingsbalanceunderskud, og at modstykket er, at regeringen vil blive nødt til at trække på de valutareserver, der heller ikke er blevet forøget i 1968, hvis man ikke kan optage de udenlandske lån? Er det ikke rigtigt at konstatere, at den styrkelse af vore valuta-reserver, som sidste års bemyndigelseslov var begrundet med, simpelt hen ikke er